

Möllebo Kvarn, 1923

Beda Karlsson, gitarr

Sven Karlsson, dragspel

Beda, född 7/1, 1900, Möllebo, Gällstad

död 31/12 1982, Möllebo

Fadern Johan Alfred Karlsson, född 1861, var mjölnare

Modern Amanda Johansdotter, född 1864

Möllebo kvarn 1923.

Möllebo Kvarn, 1923

Personer vid forsen
stående fr. v.

Ludvig Hylander, fiol
Beda Karlsson, gitarr
Sven Karlsson, dragspel
Karl Karlsson, gitarr
Alexandersson
Elsa Pettersson – Berglund
Anna Antonsson-Nord

Sittande:

Erik Pettersson
Torsten Nord
okänd dam
okänd dam
trädgårdsmästare Valfrid
Svea Hellström-Larsson
Edit Nord-Karlsson
Thure Karlsson
Överst skymtar Karl Johansson

Mitt besök hos Beda Karlsson i Möllebo

Äntligen skulle det bli av, att jag gick och hälsade på "Beda i Möllebo". Eftersom jag inte tidigare var bekant med henne, ringde jag och frågade, om jag fick komma till henne och höra lite om hur det var på den tiden, då hon var kokerska och speleman i bygden.

Jag fick gärna komma och hon berättade då, att hon hade lagat mat till många bjudningar, lite längre tillbaka i tiden.

Den vanligaste huvudrätten var stek från gris eller kalv, i allmänhet slaktad hemma på gården. De konserverade grönsakerna, som ärtor och morötter, kom vanligen från den egna täppan. Kalvsylta, sillgratäng, lökstuvning m.m. var Beda suverän på att laga.

En vanlig efterrätt var blandad frukt eller katrinplommon, någon gång ananas, som serverades med vispgrädde. Glass fanns inte att köpa på den tiden och den var också svår att tillverka eftersom det inte fanns någon frys.

Beda kom i regel dagen innan kalaset och förberedde maträtterna. En sorts bordsdricka, liknande svagdricka, brukade hon också göra. En stund efter maten skulle det vara kaffe med 10–12 sorters kakor, men baka dem slapp Beda. Kaffet maldes för hand i en liten kaffekvarn, där det gick i en knapp kaffekopp åt gången.

Gubbarna bjöds på "kaffegök", dvs brännvin i kaffet. Matsupar var också vanliga, men eftersom det var spritransonering, fick det bjudas till en viss gräns. Spritransonen brukade vara en till tre liter per månad, så de fick börja lagra sprit någon månad i förväg, om det skulle bli en stor bjudning. Beda berättade, att hon gärna själv tog sig en "nubbe" i köket.

Borden, som användes vid kalasen, brukade vara långbord, som var hopspikade av ohyvlade bräder med ett kryss under i varje ända. Sittplatserna utgjordes av plankor, lagda på bockar. Det var många damer, som fick sina silkesstrumpor förstörda av de provisoriska kalasmöblerna. Sittmöblerna kläddes med vitt papper och vita dukar lades på borden. Vita hemstöpta ljus var bordsdekorationen. Dessa möblemang användes endast vid kalasen, annars förvarades de i någon lada.

På senare tid kom den elektriska spisen, men den mesta maten har Beda lagat över en

vedspis, som det var ganska varmt vid. Det var ibland svårt att servera maten tillräckligt varm. Därför fick man då och då lägga in ett par vedträn i spisen. Maten lagades ofta i kopparkittlar och kaffekokaren var också av kopparkärl, blå eller gula.

På många ställen fanns varken vatten eller slask inne. I rummen var det kakelugnar och på vintern fick man börja att elda i dessa ett par dagar före bjudningen.

När Beda var färdig med all matlagning och alla hade ätit och druckit sig mätta med råge, var all disken kvar. Det blev massor med disk och några kvinnor bland gästerna brukade komma och hjälpa till, men aldrig någon man. Man fick diska i en balja och skölja i en annan.

Sedan skulle disken torkas med handdukar, glasen på en särskild glashandduk, porslinet på en annan och besticken på en tredje, som var allra mest slitna. Både handdukarna och de vita borddukarna var ofta hemvävda. Grytorna blev alltid svarta på undersidan av spislågan.

Beda brukade inte hjälpa till så mycket med disken. Istället tog hon fram dragspelet och började med sina "trudelutter". Bord, bänkar och trasmattor röktes bort, för nu skulle det roliga börja. Beda klämde i med en ljuv vals och då kom de flesta upp på dansgolvet. Hon spelade så länge gästerna ville dansa. Det blev schottis, polka, hambo, masurka och någon långdans. Alla var livade och glada, inte minst Beda. Men några gubbar satt kanske i ett hörn

Beda Karlsson med sitt dragspel.

och spelade kort, bl.a. "21", som ett kortspel heter.

Men också det roliga har sitt slut och gästerna tackar värden och värdinnan för den topptrevliga kvällen. Beda får tack för god mat och bra musik. Gästerna tar sig hem på cykel eller sparkstötting eller till fots. Beda binder fast sitt dragspel på pakethållaren och cyklar hem till Möllebo. För en del blir det att nästan gå direkt till ladugården för att mjölka och utfodra djuren på morgonen.

Dans i Möllebo

Beda och hennes bröder Ture, Carl och Sven brukade också ställa till dans därhemma på loken. Det var dragspel och fiol, som spelades. Det var alltid roliga tillställningar, fast mycket anspråkslösa.

Flickorna hade långa kjolar, men dessa hindrade varken dans eller cykelåkning, fast det var inte alla, som hade egna cyklar eller ens kunde cykla. Pojkarna brukade då skjutsa, en och ibland två flickor på sina cyklar.

Vägarna var inte alltid så lätta att cykla på. De trafikerades mest med häst och vagn och då kunde det bli väldigt djupa hjulspår på vägen. Kanske kom man då och cyklade i god fart, som alla hade, när de skulle till dansen i Möllebo. Då kunde det hända, att man körde ned i ett hjulspår och så blev det en kullerbytta i diket. Ibland var det fler, som råkade i samma belägenhet, för några cykelljus var inte vanliga på den tiden. Någon kanske tappade en toffel och en annan en hatt, som pojkarna för det mesta hade. Men det var bara att plocka upp persedlarna igen. Några pengar var det inte vanligt att man hade på sig. Om

kläderna blev lite smutsiga gjorde inget, för det syntes inte så lätt.

Dusch var ett helt okänt begrepp på den tiden. Badkaret var för det mesta en stor zinkbalja eller Rånnavägssjön på somrarna.

Beda brukade också sjunga, när hon spelade. Ett par bitar kom hon ihåg, vilka jag spelade in på band. En löd så här:

Vi har så trevligt i Bedas stuga
det är så mysigt så det heter duga,
vi har så roligt, det må ni tro,
hos Beda Karlsson i Möllebo.

Hon och jag hade det riktigt mysigt också. Jag hade tagit med mig kaffe och lite kakor, som vi fikade i hennes kök.

Beda hade aldrig brytt sig om att gifta sig, fast herruppvaktning hade inte fattats, menade hon. Så det var kanske roligare med lite omväxling på den fronten. Det var säkerligen en gammal förälskelse, som hon tänkte på, när hon sjöng följande:

Den ros du gav mig skall alltid blomma
en kyss utav dig är gömd i den.
En kväll som denna är ord så tomma
ty ingen vet om vi möts igen.

Beda och jag möttes inte någon gång senare heller, för inte långt efter mitt besök hos henne blev hon sjuk. Hon var född 1900 och skulle fylla 82 år i februari, sa hon. Hon togs in på Sjö-Gunnarsbo, och dit förde hon med sig sitt glada humör och sitt dragspel, varmed hon förnöjde sina medpatienter. Till slut tog emellertid sjukdomen överhanden, och Beda måste lämna sitt kära dragspel. Hon gick bort någon av de sista dagarna år 1982, drygt ett år efter mitt besök hos henne.

Eva Öberg

avd. 3 03, nr. 42-43

Karlsson, Johan Alfred
f. 12/10 1861
Möllebo 4:1, mjölnare
Gällstad
Död 11/2 1936, Begravd 21/2 1936
Gällstad och Södra Säms kyrkogård, avd. 3 03, nr.
42-43 (kista, nr 2 i graven)
Graven upplåten till 1/7 2032 (upplåtelse nr 1)

Karlsson, Amanda
f. 2/4 1864
Möllebo 4:1
Gällstad
Död 6/6 1935, Begravd 14/6 1935
Gällstad och Södra Säms kyrkogård, avd. 3 03,
nr. 42-43 (kista, nr 1 i graven)
Graven upplåten till 1/7 2032 (upplåtelse nr 1)

Karlsson, Sven Sterner
f. 22/5 1898
Möllebo 4:1,
Gällstad
Död 19/12 1966, Begravd 29/12 1966
Gällstad och Södra Säms kyrkogård, avd. 3 03, nr.
42-43 (kista, nr 3 i graven)
Graven upplåten till 1/7 2032 (upplåtelse nr 1)

Karlsson, Beda Teresia
f. 7/1 1900
Möllebo 4:1
Gällstad
Död 31/12 1982, Begravd 12/1 1983
Gällstad och Södra Säms kyrkogård, avd. 3 03, nr.
42-43 (kista, nr 4 i graven)
Graven upplåten till 1/7 2032 (upplåtelse nr 1)

